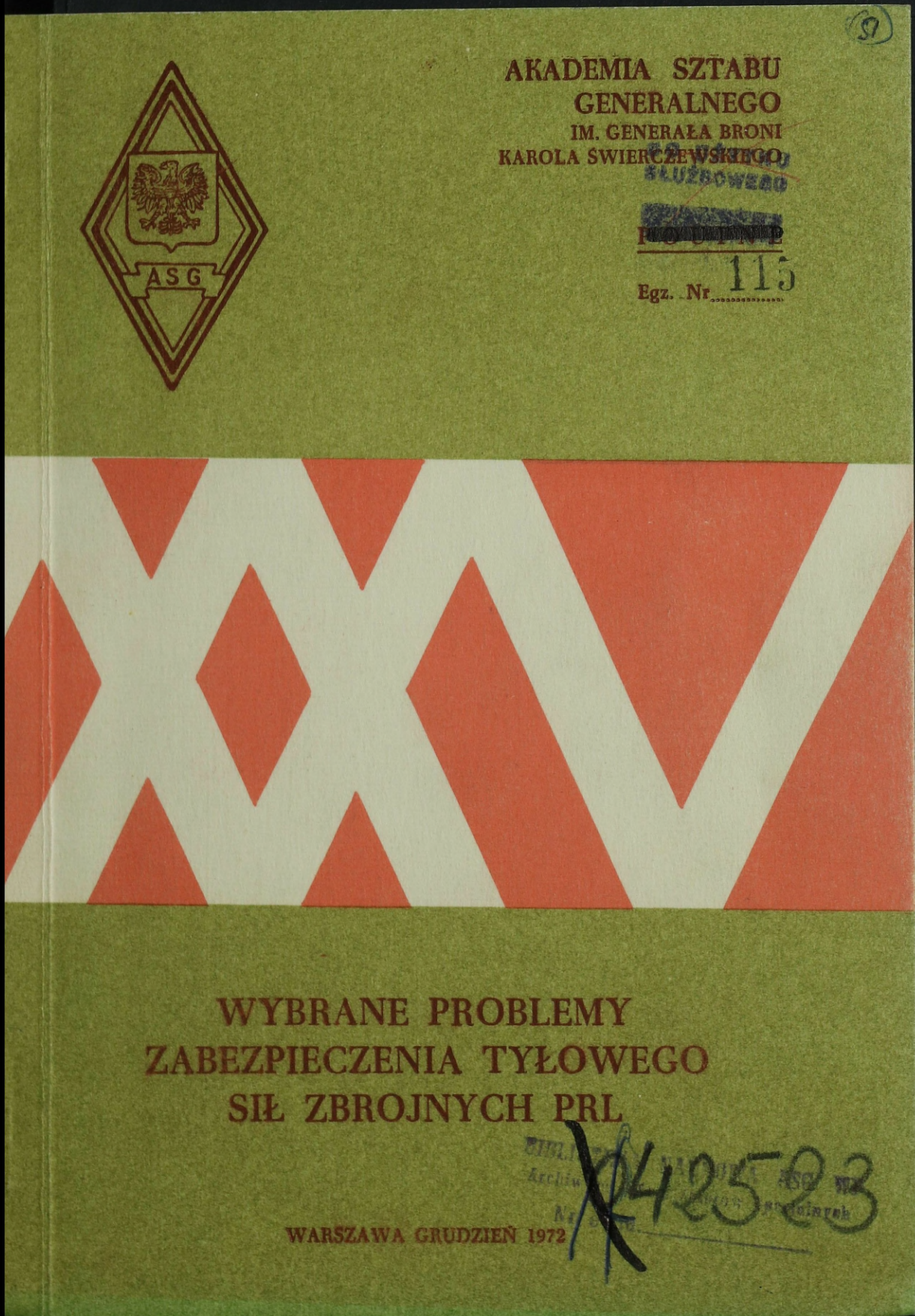

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Colour Chart #13

DANES-PICTA.COM

57

AKADEMIA SZTABU
GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA SWIERCZEWskiego

~~STUŻBOWY~~

~~PROJEKT~~

Egz. Nr. 115

WYBRANE PROBLEMY
ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO
SIŁ ZBROJNYCH PRL

WARSZAWA GRUDZIEŃ 1972

42523

Pr. M. M. M.

56

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1969 roku
art. 86 ust. 2 (Dz. U. WP Nr 11 poz. 95)

~~POUWAGI~~
~~SAUBERNE~~

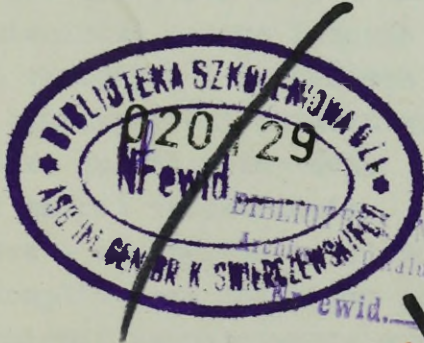
~~POUWAGI~~

Egz. Nr. 115

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

WYBRANE PROBLEMY ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO SIŁ ZBROJNYCH PRL

Tezy referatu na symposium naukowe przeprowadzone z okazji jubileuszu XXV-lecia działalności Akademii Sztabu Generalnego im. gen. broni K. Świerczewskiego

NAUKOWA ASG WP
Zbiórów Specjalnych
ewid.
~~115~~
~~115~~

AKADEMIA SZTABI GENERALNEGO

in. Generala Broni Karol Świerczkowski

~~111~~

KATEDRA TAKTYKI TYPÓW

~~111~~

111

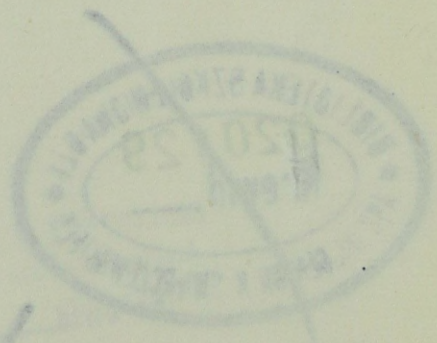
PROF. DR. HENRYK

PROF. DR. HENRYK

WYBRANE PROBLEMY
NABEZPIECZENIA TYLOWEGO
SZK. ZBRONNYCH PRL

To fakty
definitywne
Podr. 2
m. 2
m. 2
m. 2
m. 2

Wydawnictwo Akademii Sztabu Generalnego im. gen. Broni Karol Świerczkowski

~~111~~

ROLA I ZNACZENIE WSPÓLCZESNYCH TYŁÓW

Czynnikiem decydującym o rozwoju sił zbrojnych jest ekonomika kraju, a w szczególności osiągnięty w danym momencie poziom sił wytwórczych. W konsekwencji czynniki te warunkują organizację sił zbrojnych i przyjmowane zasady działania bojowego wojsk. Nie oznacza to, że istnieją tylko takie podstawowe współzależności.

Tyły stanowią część sił i środków, które są wydzielane z gospodarki narodowej do dyspozycji wojsk i służą do stałego odtwarzania /lub utrzymania/ ich gotowości bojowej w zakresie tyłowym. W miarę początkowo ilościowego, a następnie i jakościowego rozwoju wojska systematycznie wzrastała rola i znaczenie tyłów. Nowe zadania są również wynikiem wzrostu intensywności i zasięgu oddziaływania środków rażenia nieprzyjaciela. Wprowadzenie do wyposażenia sił zbrojnych nowych środków walki spowodowało konieczność daleko idących zmian w organizacji sił zbrojnych i w zasadach działań bojowych, wzrost intensywności działań wojennych, prawdopodobieństwo dużych strat oraz ilościowy i asortymentowy wzrost zaopatrzenia. Obecnie na pierwszym miejscu - ze względu na ilość i pilność potrzeb oraz skomplikowany charakter zaopatrywania - należy wymienić zaopatrywanie w paliwa, amunicję oraz części zamienne sprzętu technicznego i uzbrojenia. W wyniku tych zmian powstają i roz -

wijają się nowe służby, inne przestają istnieć lub są w zaniku. Nowe funkcje, jak i nowe treści zabezpieczenia tyłowego decydują o zmianie jakości pracy tyłów. Konieczność wprowadzania nowych sił i środków zabezpieczenia i obsługi powoduje dalszy wzrost ilości żołnierzy i środków zaangażowanych w sferze tzw. obsługi w stosunku do żołnierzy działających w sferze walki. W skali całego frontu stosunek ten kształtuje się jak 1:1 /w ludziach i środkach transportu/. Równocześnie następuje zacieranie się granicy między żołnierzami bezpośrednio i pośrednio zaangażowanymi w walce. W związku z tym czy celowy i możliwy jest dalszy wzrost tyłów? Czy nie zaistniała już konieczność przejścia na nowe jakości /dokonania zasadniczych zmian/ ?

Równoległe z powstawaniem nowych zadań oraz z jakościową zmianą dotychczasowych zadań i zakresów pracy istnieje potrzeba ustalenia nowych pojęć i definicji, albowiem dotychczas stosowane wywołują wiele sporów i nieporozumień. Dla potrzeb sympozjum przyjęto interpretację podstawowych terminów zgodnie z załącznikiem nr 1. Podstawowe z nich to „tyły” i „zabezpieczenie tyłowe”.

Przez „tyły” rozumiemy oddziały /pododdziały/, zakłady i urzędnictwa /wraz z zapasami/, których zadaniem jest odtwarzanie /lub stałe utrzymywanie/ gotowości bojowej wojsk pod względem tyłowym. A więc przez tyły rozumiemy siły i środki przeznaczone do wykonywania określonych zadań. Treść zadań wykonywanych przez jednostki tyłowe nie może

zmieniać się w zależności od podległości służbowej tych jednostek.

Generalną zasadą organizacji, wyposażenia i gotowości bojowej tyłów musi być ich adekwatność do organizacji, wyposażenia i gotowości bojowej wojsk. Tyły muszą być gotowe w odpowiednim czasie i w określonym stopniu, ażeby mogły sprawnie realizować zadania zabezpieczenia tyłowego w czasie pokoju, w okresie zagrożenia, w początkowym okresie wojny i w toku jej trwania. Równoległe z tym istnieje konieczność jak najekonomiczniejszego wykorzystania sił i środków, przeznaczonych na cele obronne, co równa się minimalnemu i najbardziej niezbędnemu obciążeniu gospodarki narodowej wydatkami na cele wojny.

„Zabezpieczenie tyłowe”, to całokształt przedsięwzięć realizowanych w dziedzinie organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego, medycznego, inżynieryjno-lotniskowego, a także innych rodzajów zabezpieczenia i obsługi. Rozciąga się ono na wszystkie rodzaje sił zbrojnych i dotyczy każdej dziedziny ich działalności. Zabezpieczenie tyłowe obejmuje szeroki zakres przedmiotowy i ilościowy, a do jego realizacji są zaangażowane znaczne siły i środki. Cechami charakterystycznymi zabezpieczenia tyłowego naszych sił zbrojnych są: występowanie dwóch systemów: 1) polowego i stacjonarnego; 2) przywiązanie systemu do struktury organizacyjnej wojsk 3) realizacja zabezpieczenia przez każdy szczebel dowodzenia; 4) występowanie sił i środ-

*Wzrost
to jest
wzrost*

?
*Minimalny
kontra*

*Cechy
zab
systemu*

ków zabezpieczenia tyłowego oraz zapasów na każdym szczeblu, z wyjątkiem drużyny i plutonu; 1) organizacja zaopatrywania w oparciu o składy i bazy/w wojskach operacyjnych - ruchome/; 2) występowanie dwóch pionów: kwatermistrzowskiego i technicznego, 3) jedność dowodzenia wojskami i tyłami przez dowódców; 4) organizacyjna rola kwatermistrza i koordynująca sztabu kwatermistrzostwa.

WARUNKI REALIZACJI ZADAŃ PRZEZ TYŁY

W ewentualnej przyszłej wojnie ogromnie zmieniają się warunki realizacji zadań przez tyły i zaplecze na rzecz sił zbrojnych. Niewspółmiernie bowiem z poprzednimi wojnami zwiększyły się możliwości oddziaływania walczących stron nie tylko na całą głębokość ugrupowania wojsk /w tym i tyłów/, ale i na zaplecze. Ogromnie też wzrosła siła środków rażenia, jakimi dysponują siły zbrojne współczesnych mocarstw oraz wspólnot militarnych.

Uodpornienie tyłów

W warunkach wojny jądrowej cały system zabezpieczenia tyłowego sił zbrojnych znalazł się w obliczu groźby całkowitego sparaliżowania lub poważnego ograniczenia jego efektywnej działalności. Dlatego jednym z najważniejszych obecnie problemów stało się uodpornienie - w miarę możliwości - nie tylko tyłów, ale i zaplecza na oddziaływanie nieprzyjaciela, zapewnienie funkcjonowania administracji państwowej i gospodarki kraju. Jeśli chodzi o nasz kraj, to postulaty te nabierają szczególnego znaczenia ze względu na jego położenie geogra-

ficzne - jako terytorium leżącego na głównym kierunku strategicznym europejskiego TDW.

Nasze założenia doktrynalne wynikają zarówno z potrzeb obronności kraju i potrzeb pola walki, jak i z oceny wszechstronnych możliwości państwa. Wojna jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym i coraz kosztowniejszym. Musimy uwzględnić fakt, że nasz kraj nie może być w pełni samowystarczalny, zwłaszcza jeśli chodzi o nowoczesne środki rażenia i techniczny sprzęt bojowy, a także o wiele surowców niezbędnych do produkcji wyposażenia oraz środków zaopatrzenia dla sił zbrojnych. Realizując ustalenia strategiczno-operacyjne, wynikające z naszej narodowej doktryny, uwzględniamy jedność wysiłku zbrojnego państw Układu Warszawskiego, jedność doktryny wojennej tego układu.

Ponadto do czynników decydujących o specyfice naszych założeń obronnych, o organizacji i wyposażeniu naszych wojsk, o ich wyszkoleniu oraz o ich systemie zabezpieczenia tyłowego należy zaliczyć:

- 1) - możliwy sposób wybuchu konfliktu zbrojnego oraz przewidywany charakter działań bojowych wojsk;
- 2) - koalicyjny skład sił zbrojnych /często także związków operacyjnych/ w przyszłych działaniach wojennych na europejskim TDW;
- 3) - warunki na TDW, a nawet na kierunkach operacyjnych, gdzie mogą działać nasze wojska.

Przyszła wojna może wybuchnąć po pewnym okresie napięcia politycznego i zagrożenia; może też rozpocząć się nagle, z zaskoczenia - czemu szczególnie sprzyja broń jądrowa.

Według założenia w systemie strategicznym.

Organizacja działań wojennych

Od samego początku, może to być wojna nuklea-
rna lub może też rozpocząć się ona działaniami
konwencjonalnymi. Nie można wykluczać wariantu woj-
ny konwencjonalnej, chociaż wydaje się on mało
prawdopodobny, jeśli chodzi o konflikt między dwo-
ma przeciwstawnymi obozami: imperialistycznym i so-
cjalistycznym.

*soluwni
wypuszcza*

W każdym zakładanym wariacie charakteru woj-
ny, podstawowe wymagania stawiane siłom zbrojnym ,
ich działaniu i zabezpieczeniu tyłowemu muszą być
takie same, albowiem groźba użycia broni jądrowej
nigdy nie może być wykluczona.

*Przygotowanie
zastaw*

Zakładając wizję wojny, w której od samego
jej początku zostanie użyta broń jądrowa, oraz
uwzględniając "apokaliptyczne" straty w potencjale
ekonomicznym i w zasobach ludzkich walczących pań-
stw, można zgodzić się z tezą, że ciężar przygoto-
wań do przyszłej wojny sił zbrojnych /ludzi, sprzę-
tu i środków wsparcia tyłowego/ przesuwają się na
okres pokojowy. O wyniku przyszłego konfliktu ją-
drowego mogą zdecydować siły zbrojne, wszechstron-
nie przygotowane do natychmiastowego działania już
w początkowym okresie wojny.

Charakter przyszłych działań bojowych, a zwiła-
szcza operacji zaczepnych /preferowanych współcze-
śnie w założeniach doktrynalnych/ rozgrywających
się na określonych obszarach i z określonym prze-
ciwnikiem powinien zdecydowanie rzutować na wypo-
sążenie naszych sił zbrojnych, szczególnie wojsk
lądowych, na koncepcję ich zaopatrywania, a zwiła-

szcza na stan zapasów środków zaopatrzenia i na ich urzutowanie oraz na sposoby dostarczania zaopatrzenia do walczących wojsk. Odpowiednich też rozwiązań, adekwatnych do warunków atomowego pola walki, wymagają i inne problemy zabezpieczenia tyłowego wojsk.

Przyszła wojna na kontynencie europejskim będzie wojną dwóch przeciwstawnych ustrojów i układów militarnych, a siły zbrojne walczące po obydwu stronach będą miały skład koalicyjny. Będzie w niej uczestniczyć również część naszych wojsk w składzie Zjednoczonych Sił Zbrojnych państw Układu Warszawskiego. Jest to obiektywnie istniejący zespół warunków, który musi być uwzględniony przy budowie naszych sił zbrojnych, przy rozważaniu sposobów ich użycia w operacjach, a także przy ustalaniu zasad ich zabezpieczenia tyłowego.

Udział naszych sił zbrojnych w przyszłym konflikcie zbrojnym, jeśli chodzi o obszar, na którym będą zaangażowane na froncie zewnętrznym, wynika z naszego położenia geopolitycznego w Europie oraz z roli i zadań naszych wojsk w ramach zjednoczonych sił zbrojnych państw obozu socjalistycznego.

Możemy zakładać, że głównym obszarem, na którym będzie działać znakomita większość naszych wojsk przeznaczona na front zewnętrzny, będą północny i centralny kierunki strategiczne zachodniego TDW. Właściwości tego obszaru, tj. jego warunki fizyczno-geograficzne, klimatyczne, ekonomiczno-

*Logosiem
do dowodów
z wojny*

*Zasadę
walki i t.j.*

*Właściwości
geograficzne*

-techniczne, społeczno-polityczne oraz jego operacyjne przygotowanie - to obiektywne czynniki, które muszą być brane pod uwagę w ustaleniach dotyczących przede wszystkim organizacji, uzbrojenia i wyposażenia naszych wojsk oraz zasad ich zabezpieczenia tyłowego, a także budowy struktury organizacyjnej i wyposażenia tyłów.

PROBLEMY ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO

U podstaw polityki gospodarczo-obronnej naszego państwa leży zasada wiązania celów i zadań ogólnospołecznych z celami i zadaniami obronnymi. Gospodarka narodowa zaspokaja potrzeby sił zbrojnych związane z ich utrzymaniem i szkoleniem oraz świadczy usługi na rzecz gotowości obronnej całego państwa. Z kolei jednostki wojskowe wykonują wiele zadań społecznie użytecznych oraz wiele prac w interesie gospodarki narodowej. System zabezpieczenia tyłowego w czasie pokoju oraz w okresie zagrożenia i wojny działa w oparciu o bazę materiałową i techniczną stworzoną w różnych gałęziach i ogniwach gospodarki narodowej. Również system mobilizacji i osiągnięcia gotowości bojowej przez jednostki tyłowe tworzony jest na bazie zasobów osobowych, sprzętowych i materiałowych państwa oraz celowo i systematycznie rozbudowywanej infrastruktury.

W dziedzinie komunikacji ma miejsce rozbudowa, modernizacja oraz wzrost parametrów techniczno-eksploatacyjnych sieci komunikacyjnej, rejonów

przeładunkowych, mostów, objazdów wielkich miast, dostosowywanie do potrzeb wojsk taboru kolejowego i transportu samochodowego, gromadzenie rezerw sprzętu komunikacyjnego i materiałów eksploatacyjnych.

W dziedzinie służby zdrowia głównymi problemami wspólnie rozwiązywanymi przez resorty obrony narodowej i zdrowia są: szkolenie kadr medycznych dla potrzeb obronności, odpowiednie ukierunkowanie średniego i wyższego szkolnictwa medycznego, rozwój bazy łóżkowej i wzajemne świadczenia wyspecjalizowanych ośrodków badawczych i leczniczych oraz gromadzenie zapasów materiałowych, wśród których krew i środki krwiozastępcze stoją na pierwszym miejscu.

W dziedzinie środków materiałowych gospodarka narodowa zaspokaja potrzeby sił zbrojnych w takich grupach, jak: przeważająca część sprzętu technicznego, uzbrojenie, amunicja, żywność, paliwa, środki medyczne, części zamienne, materiały budowlane, eksploatacyjne i inne - drogą gromadzenia rezerw, depozytów oraz zapewnienia w przyspieszonym trybie dostaw z produkcji.

W dziedzinie współpracy naukowo - technicznej również w działach interesujących służby tyłowe notujemy liczne przykłady szerokiej współpracy z przemysłem ciężkim, maszynowym, spożywczym, chemicznym, resortem komunikacji, służby zdrowia i innymi. Przykłady te świadczą dobitnie o obopólnych korzyściach, jakie daje taka współpraca przy roz -

wiązywaniu problemów naukowych, technicznych, technologicznych, konstrukcyjnych, organizacyjnych i innych.

Gospodarka narodowa przygotowywana jest w czasie pokoju do wzmożonych świadczeń na rzecz sił zbrojnych w okresie zagrożenia, ich mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania, przegrupowywania wojsk własnych i sojusznicznych, a także w czasie wojny - szczególnie w zakresie masowych przerzutów wojsk, dowozu środków materiałowych, likwidacji skutków napadu nieprzyjaciela i niesienia pomocy medycznej porażonym w ogniskach masowych strat.

W systemie stałego odtwarzania potencjału tyłów sił zbrojnych produkcja gospodarki narodowej spełnia obok importu niezbędnego sprzętu i wyposażenia decydującą rolę. Gospodarka narodowa realnie - zużywa produkcję pokojową, jednocześnie przygotowując się zgodnie z planem RO do konwersji środków produkcji na tory gospodarki wojennej.

X

X

X

Zabezpieczenie materiałowe, którego celem jest zaspokojenie potrzeb materiałowych wojsk, było i jest w dalszym ciągu zasadniczą i pierwszoplanową funkcją zabezpieczenia tyłowego. Nadal decyduje ono o możliwościach bojowych wojsk. Użycie nowoczesnej techniki bojowej staje się możliwe tylko wówczas, gdy zostanie ona zasilona właściwymi środkami materiałowymi: paliwem, amunicją itd. Pla-

ny operacyjne stają się realne tylko wtedy, kiedy uwzględniają realia zabezpieczenia materiałowego. Zabezpieczenie materiałowe ulega ciągłym zmianom. Zmieniają się środki zaopatrzenia, potrzeby materiałowe, zakres i metody realizacji zabezpieczenia materiałowego. Zabezpieczenie materiałowe jest realizowane przez wszystkie szczeble dowodzenia, które dla tego celu posiadają odpowiednie siły i środki. Źródłami zaopatrywania są składy i bazy materiałowe szczebli nadrzędnych. Dowóz organizują i dokonują szczeble nadrzędne siłami własnymi oraz siłami podległych szczebli.

Zasadniczym problemem zabezpieczenia materiałowego we współczesnych warunkach są ogromne potrzeby materiałowe, które determinują zarówno zasady, jak i system zabezpieczenia. Wielkość tych potrzeb wyraża się w dużym tonażu oraz w dużej ilości rodzajów zaopatrzenia, co odgrywa decydującą rolę w zabezpieczeniu materiałowym wojsk frontu zewnętrznego, które musi być realizowane w krótkich okresach czasu i na duże odległości. Zmniejszenie potrzeb materiałowych będzie mieć ogromny wpływ na usprawnienie procesu zabezpieczenia wojsk, lecz zmniejszenie to nie może odbywać się kosztem rozwoju sił zbrojnych, ani też ograniczać skuteczności ich działania. Rozwiązania należy szukać w innych możliwościach, a między innymi w zmniejszeniu asortymentu środków zaopatrzenia, w zmniejszeniu ich wagi i ciężaru opakowań, a także drogą zastosowania bardziej racjonalnych rozwiązań organizacyjnych.

Na wyposażenie współczesnych wojsk składa się ogromna ilość różnorodnych przedmiotów i części składowych zaopatrzenia, która obecnie dochodzi do 2 milionów nomenklatur, przy czym ilość ta stale wzrasta. Ta wielka ilość najczęściej niesubstytuowanych detali zaopatrzenia nadzwyczaj komplikuje i utrudnia proces zabezpieczenia materiałowego. Przy dalszym wzroście tej ilości i przy stosowaniu obecnych metod kalkulacji, ewidencji i rozliczeń zabezpieczenie materiałowe staje się niezmiernie utrudnione. W związku z tym należy: po pierwsze - ograniczyć wzrost, a nawet zmniejszyć obecną ilość nomenklatur zaopatrzenia i po drugie - w procesie zaopatrywania szeroko zastosować elektroniczną technikę obliczeniową.

Obecne opakowanie środków zaopatrzenia w większości jest opakowaniem wielokrotnego użytku, zbyt ciężkim i często wykonanym z cennego surowca. Z punktu widzenia zabezpieczenia wojsk w polu jest ono niezadowolające, gdyż zwiększa tonaż dowozu i zapasów. Opakowanie we współczesnych warunkach powinno być lekkie i w większości jednorazowego użytku.

Obecne zasady nakazują utrzymywanie w oddziałach, związkach taktycznych i w armiach jednako - wych zapasów ruchomych, w zasadzie niezależnie od sytuacji i wykonywanych zadań. I tak na przykład jednostki znajdujące się w drugim rzucie posiadają pełne zapasy amunicji artyleryjskiej, czołgowej i innych materiałów, chociaż w danej sytuacji nie

są im one potrzebne. Taki stan powoduje "zamrożenie" i nieracjonalne wykorzystywanie zarówno środków zaopatrzenia, jak i środków transportowych oraz utrudnia manewr nimi.

Celowe jest wprowadzenie dwóch rodzajów zapasów: zapasów stałych - przeznaczonych do zaspokajania potrzeb jednostek w warunkach, gdy nie prowadzą one bezpośrednio walki /tu wchodziłyby takie środki, jak: amunicja strzelecka, plot, żywność, mps i inne/ oraz zapasów zmiennych - przydzielanych oddziałom, związkom taktycznym i armiom wraz z transportem, jako wsparcie na okres walki. Zapasy zmienne obejmowałyby przede wszystkim środki zużywane w walce w dużych ilościach, np.: amunicję artyleryjską, czołgową i inne materiały. Zapasy na szczeblach frontu i centralnym winny być zapasami przechodnimi - utrzymywanymi w składach i na gruncie.

W obecnym systemie zabezpieczenie materiałowe jest realizowane na poszczególnych szczeblach przez kilka niezależnych od siebie służb. Każda służba działa według własnych i często odmiennych metod, co utrudnia koordynację ich pracy oraz zastosowanie elektronicznej techniki obliczeniowej. Należy więc ujednoczyć metody działania służb, a w pierwszej kolejności dokumentację dotyczącą zaopatrzenia.

X

X

X

Naczelne zadania służby zdrowia zasadniczo nie ulegają zmianie. Oczekuje się od niej sprawnego organizowania i realizowania przedsięwzięć związanych z zapewnieniem wysokiego stanu zdrowotnego żołnierzy, udzielania pomocy medycznej porażonym i chorym oraz przywrócenia im zdolności do walki.

W minionych wojnach ówczesna służba zdrowia skupiała swój wysiłek na walce z chorobami zakaźnymi. Były one typowe dla strat sanitarnych w wojskach. Na przykład w wojnach XIX wieku stosunek strat sanitarnych powstałych w wyniku działań zbrojnych do zachorowań miał się średnio jak 1:10, a w czasie I wojny światowej w armii rosyjskiej - jak 3:5. W miarę rozwoju medycyny stosunek ten zmniejszał się i już w II wojnie światowej liczba ran - nych była znacznie większa niż liczba chorych zakaźnie. W okresie II wojny światowej większych ognisk epidemii wśród wojsk w zasadzie nie odnotowano.

Nie wiemy jak wielkie straty sanitarne mogą powstawać w przyszłej wojnie. Można tylko przypuszczać, na podstawie przybliżonych teoretycznych wyliczeń /różnie podawanych w różnych źródłach/, że będą one bardzo wysokie i na pewno nie mniejsze niż w II wojnie światowej. Przy zastosowaniu broni masowego rażenia straty sanitarne w ciągu jednego dnia walki mogą oscylować wokół liczb: w pułku 500-1000, dywizji 2000-3500, armii 3000-4000, frontie 10.000-14.000 porażonych.

Zapoczątkowany podczas I wojny światowej system leczenia etapowego z ewakuacją według wskazań został rozwinięty podczas II wojny światowej i stosowany we wszystkich armiach świata. Polega on na tym, że ranny lub chory otrzymuje pomoc medyczną na kolejnych szczeblach organizacyjnych : w kompanii - pierwszą pomoc, w batalionie - pomoc przedlekarską, w pułku - lekarską, w dywizji - kwalifikowaną /czasami chirurgiczną/, a na szczeblu armii i frontu - kwalifikowaną i specjalistyczną pomoc medyczną.

Obecnie na szczeblu taktycznym system ten pozostaje bez zmian, natomiast z armii przeniesiono szpitale polowe na szczebel frontu. Do struktury armii wprowadzono jednostki medyczne z przeznaczeniem do działania w rejonie taktycznym i wzmocnienia służby zdrowia dywizji. Dalsze zmiany w służbie zdrowia powinny iść w kierunku maksymalnego jej uelastycznienia, zwłaszcza na szczeblu taktycznym. Oprócz tego, warte rozważenia jest wprowadzenie pewnych korekt do obowiązującego systemu, który by uwzględniał maksymalny wysiłek służby zdrowia w rejonie taktycznych działań bojowych /niezbędna pomoc medyczna i ewakuacja/, zaś ciężar leczenia można by przenieść poza obszar wojsk operacyjnych na zaplecze kraju.

x

x

x

Współczesny okres charakteryzuje się burzliwym rozwojem nauki i techniki, a najnowsze osiągnięcia znajdują zastosowanie w konstrukcjach uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Nastąpiły radykalne ilościowe i jakościowe zmiany w uzbrojeniu i wyposażeniu sił zbrojnych PRL.

Szczególnie intensywny rozwój nastąpił w dziedzinie broni raketowej w wojskach lotniczych, obrony powietrznej kraju, w marynarce wojennej oraz w dziedzinie elektroniki i radiolokacji. Współczesne uzbrojenie i sprzęt techniczny stanowią złożone kompleksowe systemy uzbrojenia. Zmiany ilościowe i jakościowe w uzbrojeniu sił zbrojnych muszą być oparte na gruntownych badaniach naukowych /podstawowych i stosowanych/ oraz na ekonomicznych możliwościach państwa. Rozwój techniki wojskowej jest źródłem inspiracji nowoczesności w przemyśle, a gospodarka narodowa tworzy bazę materiałową i techniczną sił zbrojnych.

Ustalenie potrzeb ilościowych, określenie opłacalnego z punktu widzenia żywotności i moralnego starzenia się czasokresu użytkowania techniki bojowej, a także określenie reżimów eksploatacji są podstawowymi warunkami wyznaczającymi rozwój zaplecza technicznego, kadrowego oraz materiałowego.

Specyfiką działalności służb technicznych jest wielopłaszczyznowość i szeroki zakres rozwiązywanej problematyki, począwszy od prac badawczych, konstrukcyjnych, wdrożeniowych - poprzez produkcję,

zaopatrzenie, eksploatację - aż do wycofania sprzętu.

Zabezpieczenie techniczne sił zbrojnych realizuje się w sferze działalności resortu MON i gospodarki narodowej. Mobilizacyjne przygotowanie gospodarki, dostawy z planu RO, konwersja przemysłu, wykorzystanie rezerw państwowych i zaplecza technicznego kraju - są sprzężeniami gwarantującymi bazę dla zabezpieczenia technicznego sił zbrojnych.

Treść zabezpieczenia technicznego sił zbrojnych stanowi kompleksowo ujmowany całokształt przedsięwzięć z zakresu obsługi technicznej, ewakuacji, remontu i zaopatrzenia materiałowego, mających na celu utrzymanie gotowości bojowej sprzętu, zapewniającej jego niezawodne użycie zgodnie z przeznaczeniem.

W miarę początkowo ilościowego, a następnie jakościowego rozwoju techniki bojowej zwiększa się rola i znaczenie zabezpieczenia technicznego, które stało się obecnie jednym z ważniejszych czynników zapewnienia wysokiej gotowości i zdolności bojowej sił zbrojnych.

Rozszerzanie funkcji i treści zabezpieczenia technicznego spowodowało powstanie nowych struktur organizacyjnych oraz wyłoniło potrzebę wprowadzenia specjalności organizatora zabezpieczenia technicznego.

Podstawową zasadą organizacji zabezpieczenia technicznego jest odpowiednie dostosowanie środków

i struktur ogniw technicznych do wyposażenia i organizacji wojsk w celu sprawnego realizowania zadań w czasie pokoju, w okresie zagrożenia, początkowym okresie wojny i w toku jej trwania.

Charakter współczesnego pola walki, względy ekonomiczne, utrzymanie właściwych proporcji między jednostkami bojowymi oraz siłami i środkami zabezpieczenia walki nakazują stopniowe ograniczanie ilościowej rozbudowy jednostek technicznych z koncentrowaniem głównego wysiłku na ich jakościowej sprawności i wydajności.

Celem zapewnienia maksymalnego stopnia niezawodności sprzętu pierwszoplanowym zadaniem w procesie zabezpieczenia technicznego będzie utworzenie profilaktycznego systemu obsługi w oparciu o nowoczesne środki diagnostyczne oraz większe zaangażowanie bezpośrednich użytkowników. Eksploatacja nowoczesnej techniki bojowej wymaga politechnizacji szkolenia żołnierzy służby czynnej oraz rezerw osobowych. Podstawowym organem zabezpieczenia technicznego na szczeblu taktycznym jest wielobranżowy zintegrowany batalion remontowy. Na szczeblu armijnym przewiduje się wprowadzić zbliżoną strukturę do batalionu dywizyjnego - armijny batalion ewakuacyjno-remontowy. Ich głównym zadaniem będzie remont bieżący. Ostatnim ogniwnem polowego systemu remontowego są frontowe bazy remontowe. Oparcie procesu obsługowo-remontowego na metodzie wymiany zespołów agregatów i części, otrzymywanych w zasadzie z zaplecza, warunkuje potrzebę określenia

stosunku oddziałów remontowych sprzętu do oddziałów remontowych zespołów. Charakter i czas trwania działań będzie rzutował na ilość, wielkość i rodzaj sił i środków remontowo-ewakuacyjnych. Siły i środki zabezpieczenia technicznego są uzupełniane przez polowe techniczne bazy raketowe, bataliony dowozu rakiet oraz składy materiałów technicznych.

Rosnące wymagania w zakresie zaopatrywania wojsk w amunicję, sprzęt, zespoły i materiały techniczne powodują konieczność intensywnej standaryzacji i unifikacji sprzętu i techniki bojowej. Możliwość manewru zapasami oraz zminimalizowanie ich wielkości, a także efektywniejsze wykorzystanie transportu może rozwiązać zautomatyzowany system informacji, wprowadzenie pojemników i kontenerów.

Pełne zabezpieczenie sił zbrojnych na polu walki wymaga zespolenia wysiłku zaplecza naukowo-technicznego gospodarki narodowej i wojska, z uwzględnieniem, oprócz zagadnień technicznych, także problemów ekonomiki wojennej.

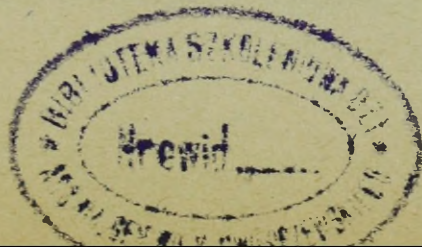
x

x

x

Niezmiennym, głównym celem zabezpieczenia komunikacyjnego jest pełne zaspokojenie potrzeb przewozowych sił zbrojnych.

Treścią tego zabezpieczenia jest kompleks przedsięwzięć obejmujących przygotowanie i techni-

czną eksploatację wszystkich rodzajów transportu i środków transportowych, organizację i wykonanie przewozów operacyjnych środków materiałowo-technicznego zaopatrzenia i środków ewakuacyjnych tak na rzecz wojsk własnych, jak i sojuszniczych, a także odbudowę sieci komunikacyjnej oraz utrzymanie jej żywotności.

Problem dowozu sił i środków niezbędnych do walki i życia wojsk jest tak stary jak historia wojen. Zasadniczym zwrotem w tej dziedzinie było wykorzystanie dla celów wojskowych transportu kolejowego /połowa XIX w./ i transportu samochodowego /I wojna światowa/. Transport kolejowy podczas I i II wojny światowej stanowił zasadniczy rodzaj transportu wojskowego na szczeblu operacyjnym. Transport samochodowy w II wojnie światowej zaspokajał w zasadzie potrzeby przewozowe szczebla taktycznego.

Zachodzące po II wojnie światowej zmiany do - ktrynalne, a zwłaszcza możliwość użycia broni masowego rażenia powodowały konieczność modyfikacji systemu zabezpieczenia komunikacyjnego, a zwłaszcza konkretnego określenia roli i miejsca tych dwóch zasadniczych rodzajów transportu.

Trudno jednoznacznie określić skutki oddzia - lywania broni masowego rażenia na system komunikacyjny, ale można zakładać, że transport kolejowy zostanie okresowo sparaliżowany lub ograniczony do ruchu strefowego, gdy przejścia mostowe na zasad - niczych rubieżach wodnych zostaną całkowicie zni - szczone.

Istniejący system zabezpieczenia komunikacyjnego opiera się na kompleksowym wykorzystaniu wszystkich rodzajów transportu, to jest: transportu kolejowego, samochodowego, wodnego śródlądowego i morskiego, lotniczego oraz rurociągów polowych, a także na operatywnym, zsynchronizowanym i elastycznym ich zastosowaniu w przewozach kombinowanych i ruchu strefowym. Nie mniej istotnym elementem działania tego systemu jest dobór podstawowego rodzaju transportu dla zasadniczych ogniw przewozowych: na obszarze kraju transport kolejowy, w ogniwie kraj-front: transport kolejowy, samochodowy i morski, w ogniwie front-armie: transport samochodowy.

Kierowanie przewozami oraz utrzymanie żywotności sieci komunikacyjnej i jej odbudowa realizowana będzie siłami służby komunikacji wojskowej i resortów komunikacyjnych. Dla zabezpieczenia przejść przez zasadnicze rubieże wodne poza budową i odbudową obiektów mostowych przewiduje się uruchomienie tymczasowych rejonów przeładunkowych.

Sukcesywny wzrost udziału transportu samochodowego w realizacji globalnych zadań przewozowych oraz przejmowanie przez ten rodzaj transportu zasadniczej roli w coraz wyższych ogniwach dowozu powodują konieczność dokonania zmian w jego organizacji i zdolności załadowniczej z równoległym odpowiednim formowaniem masy ładunkowej.

Jednocześnie wzrastająca rola transportu samochodowego, zasięg operacji i charakter przewidy-

wanego teatru działań wymaga odpowiedniego rozwi -
nięcia sił zabezpieczenia drogowo-eksploatacyjnego
i drogowo-mostowego.

x

x

x

Z innych rodzajów zabezpieczenia należy wy -
mienić bardzo ważne i złożone, szczególnie w wa -
runkach działań wojennych, zabezpieczenie inżynie -
ryjno-lotniskowe oraz zabezpieczenie kwaterunkowo -
budowlane, które większe znaczenie ma w czasie
pokoju.

Zabezpieczenie inżynieryjno-lotniskowe to ca -
łokształt przedsięwzięć związanych z przygotowa -
niem i utrzymaniem w stałej gotowości eksploata -
cyjnej lotnisk i sieci lotniskowej. Sieć lotnisko -
wą tworzą lotniska czynne, zapasowe i pozorne po -
łożone w rejonie /pasie/ bazowania jednostek /ar -
mii/ lotniczych oraz odcinki autostrad, które mogą
być wykorzystane do krótkotrwałego bazowania lotni -
ctwa. Treścią zabezpieczenia inżynieryjno-lotni -
skowego jest: wyszukiwanie, odbudowa i rozbudowa
lotnisk, budowa nowych oraz zapewnienie ich funk -
cjonowania; przygotowanie dróg dojazdowych oraz in -
żynieryjne wyposażenie lotnisk i ich maskowanie.
Zabezpieczenie to realizuje się siłami jednostek
budowlano-lotniskowych i lotniczo-technicznych wy -
stępujących w armii lotniczej.

Zabezpieczenie kwaterunkowo-budowlane dotyczy
wojsk znajdujących się na obszarze kraju. Obejmuje

ono zakwaterowanie żołnierzy i jednostek oraz budowę, remont, konserwację i eksploatację obiektów wojskowych. Zabezpieczenie to realizują organa służby kwaterunkowo-budowlanej: Szefostwo Służby Zakwaterowania i Budownictwa MON - jako organ centralny, szefostwa okręgowe oraz terenowe organa: wojskowe administracje koszar, garnizonowe administracje mieszkań i wojskowe zarządy kwaterunkowo-budowlane. Remont i konserwacja obiektów wojskowych ma na celu utrzymanie ich w stanie zdatnym do użytku. Budownictwo wojskowe, w tym i specjalne, jest planowane i realizowane w oparciu o zamierzenia dotyczące rozwoju sił zbrojnych, zmian dyslokacji jednostek oraz wymagań wynikających z nowo wprowadzanych systemów uzbrojenia i wyposażenia wojsk. Remont i konserwacja obiektów są wykonywane w większości siłami wojska przez jednostki inżynieryjno-budowlane i sposobem gospodarczym.

Ponadto specyficzne rodzaje zabezpieczenia tyłowego występują w Marynarce Wojennej, w Wojskach Obrony Powietrznej Kraju oraz systemie Obrony Terytorium Kraju.

x

x

x

Tyły rozwinięte w wyznaczonym obszarze to druga część pola bitwy, wymagająca jednolitego i scentralizowanego kierownictwa.

Kierowanie tyłami poszczególnych szczebli organizacyjnych wojsk realizują tyłowe organa dowo-

dzenia, zorganizowane w naszym systemie w dwa główne pionry: kwatermistrzowski - na czele z kwatermistrzem - zastępcą dowódcy i techniczny, którym kieruje szef służb technicznych - zastępca dowódcy. Każdy z nich ma określony zakres uprawnień i odpowiedzialności. Ponadto kwatermistrz odpowiada za dowódz srodków materialowych, zabezpieczenie komunikacyjne, organizację KSD i łączności tyłów, rozmieszczenie i przesuwanie tyłów oraz ich obronę i ochronę. Do spełniania tych ogólnotyłowych funkcji kwatermistrz dysponuje sztabem kwatermistrzostwa.

W scentralizowanym kierowaniu zabezpieczeniem tyłowym dużą rolę odgrywają służby tyłowe. Ponoszą one konkretną odpowiedzialność i posiadają dużą samodzielność działania. Ponadto w obowiązującym systemie kierowania zabezpieczeniem tyłowym biorą udział szefostwa rodzajów wojsk /łączności, inżynieryjne, chemiczne/, które w ustalonym dla nich zakresie zaopatrywania i zabezpieczenia technicznego spełniają funkcje tyłowe.

Konkretne zadania zabezpieczenia tyłowego wojsk wykonują istniejące lub mobilizowane jednostki tyłowe, których ilość, rodzaj, możliwości i struktura organizacyjna muszą być dostosowane do struktury i potrzeb wojsk tych szczebli, na których one występują.

W czasie operacji tyły ugrupowane są według decyzji dowódcy, zgodnie z myślą przewodnią operacji i głównym wysiłkiem wojsk. Kierowanie zabezpiec-

czeniu tyłowym odbywa się z KSD. W tym celu stworzony jest jednolity system łączności i obiegu informacji.

Tyły w operacji rozmieszczone są na dużym obszarze zarówno w ugrupowaniu operacyjnym, jak i poza nim. W toku operacji część tyłów /taktyczne, armijne i część frontowych/ oraz KSD przemieszcza się w ślad za wojskami, zaś ciężkie elementy tyłów frontu /bazy tyłowe, wypełnione bazy szpitalne i remontowe, część jednostek komunikacji itd./ pozostaje przez dłuższy okres na miejscu. Odległość między tymi dwiema częściami tyłów może pod koniec operacji dochodzić do 500-800 km utrudniając sprawne kierowanie całością zabezpieczenia tyłowego. Warto rozważyć celowość i możliwość utworzenia oddzielnego stanowiska dowodzenia dla mniej ruchliwej części ugrupowania tyłowego.

Współcześnie kierowanie zabezpieczeniem tyłowym wojsk stało się procesem bardzo złożonym. Proces ten skomplikowały duże, ilościowe i asortymentowe potrzeby materiałowe wojsk i ich zapotrzebowanie na różnego rodzaju obsługę, a także wzrastająca ilość służb i jednostek tyłowych rozmieszczonych i działających na dużych przestrzeniach.

Warunkiem sprawnego kierowania zabezpieczeniem tyłowym i dowodzenia jednostkami tyłowymi na współczesnym polu bitwy jest:

- posiadanie możliwie pełnych informacji kierowniczych;

- posiadanie tych informacji we właściwym czasie i miejscu tj.: na właściwym szczeblu dowodzenia, na właściwych stanowiskach dowodzenia danego szczebla i we właściwych służbach i sztabach oraz dowództwach jednostek tyłowych.

Doskonalenie tradycyjnych metod i form obiegu, przetwarzania i utrwalania informacji niewiele może usprawnić system kierowania zabezpieczeniem tyłowym. Konieczna jest tu nowa jakość. Możliwości i warunki ich uzyskania stwarzają: elektroniczna technika obliczeniowa i coraz doskonalsze techniczne środki łączności oraz metody naukowe, głównie matematyczne. Buduje się obecnie i powoli wdraża do praktyki elementy zmechanizowanego i zautomatyzowanego wykonywania najbardziej czasochłonnych, tyłowych prac sztabowych. Najbardziej celowe jest opracowywanie do użytku polowego programów na EMC umożliwiających rozwiązywanie zagadnień ewidencyjnych, następnie planistycznych i w końcu decyzyjnych. Zautomatyzowany system kierowania zabezpieczeniem tyłowym wojsk pozwoli porównać proces kierowania zabezpieczeniem tyłowym do charakteru bitwy toczącej się na froncie, tyłach i zapleczu.

We współczesnych działaniach wojennych nieprzyjaciel może razić tyły na całą głębokość ich ugrupowania. Walkę z nieprzyjacielem należy więc prowadzić w całym obszarze jego oddziaływania. W tym celu muszą być scentralizowane wszystkie siły i środki oraz system kierowania walką. Zagrożenie tyłów oznacza zagrożenie jednostek tyłowych oraz

zagrożenie systemu zabezpieczenia tyłowego, który może być naruszony nawet bez niszczenia samych sił i środków tego systemu /doświadczenia Wietnamu - szlaki komunikacyjne, porty/.

Możliwości i formy oddziaływania nieprzyjaciela na tyły: taktyczne, armijne i frontowe są różne. Powstaje zatem konieczność dostosowania sił i środków obrony i ochrony tyłów do możliwości oddziaływania nieprzyjaciela /inne dla tyłów taktycznych, a inne dla baz frontowych/. W związku z tym zmiany w wyposażeniu i doskonalenie organizacji obrony i ochrony są koniecznym warunkiem zwiększenia żywotności tyłów.

Z A K O Ń C Z E N I E

Referat, jak to zresztą wskazuje tytuł, przedstawia wybrane zagadnienia, część tylko sygnalizuje, a niektóre w ogóle przemilcza. W ujęciu problemów nie zakładano ani rewelacyjnych odkryć, ani rewolucyjnych zmian. Przedstawiono je według obowiązujących zasad, niektóre z propozycjami pewnych zmian, inne jako pozostające w mocy. Niezależnie od intensyfikacji badań i eksperymentów w komórkach naukowo-badawczych uznaje się zasadę stabilności struktur, organizacji, metod i zakresów pracy w wojskach. Badania prowadzi się stale, a organizację i zasady zmienia się okresowo.

Zakres, obszar działania, różnorodność problemów, ilość zaangażowanych sił i środków sprawia, że zabezpieczenie tyłowe urasta do rangi samodziel-

nej dyscypliny naukowej. Wymaga to odpowiedniego ujęcia w systematyce i klasyfikacji nauki i sztuki wojennej. Nasuwa się wniosek powołania do życia specjalnej komórki naukowo-badawczej zajmującej się teorią zabezpieczenia tyłowego sił zbrojnych oraz problemami leżącymi na styku z ekonomiką wojenną.

Wykonano w 200 egz.

Egz. nr 1-114-Kanc.Tajna
Egz. nr 115-200-Bibl.Tajna
Wyk. gen. bryg. CYGAN
Druk JD, dn. 30.11.72-r.
nr ks. PF-1792/PF-3876/WW.
Kor. HW

Załączniki:

1. Interpretacja terminów tyłowych używanych w referacie i materiałach sympozjum.
2. Porównanie składu bojowego frontów.
3. Wskaźniki rozmachu frontowych operacji zaczepnych w okresie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego oraz według radzieckich poglądów międzywojennych i współczesnych.
4. Zestawienie procentowego stanu tyłów na poszczególnych szczeblach organizacyjnych w wojskach lądowych głównych państw NATO i PRL.
5. I. Średniodobowe potrzeby środków materiałowych /w kilogramach/ na jednego żołnierza w działaniach wojennych.
II. Struktura średniodobowego zużycia środków materiałowych /w % %/ w armii rosyjskiej i radzieckiej /koniec XIX i początek XX w./.
6. Struktura średniodobowego zużycia środków materiałowych /w % %/ przez wojska frontu w wybranych operacjach zaczepnych Armii Radzieckiej II wojny światowej i według obecnych poglądów.
7. Dane z zakresu zaopatrywania sił zbrojnych USA.
8. Przewidywane straty sanitarne w operacji frontowej /variant/.
9. Wykaz wzrostu wyposażenia, kosztów zakupu i eksploatacji czołgów.
10. Wykaz wzrostu wyposażenia, kosztów zakupu i eksploatacji samolotów.

Załącznik nr 1

Interpretacja terminów tyłowych używanych w referacie i materiałach sympozjum

TYŁY SIŁ ZBROJNYCH - siły i środki zarówno organizacyjnie wchodzące w skład sił zbrojnych, jak i doradnie wydzielane do dyspozycji dowództwa wojskowego z gospodarki narodowej, przeznaczone do wszechstronnego zabezpieczenia tyłowego wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Tyły sił zbrojnych dzielą się na tyły taktyczne, tyły operacyjne oraz centralne organy zaopatrywania /COZ/.

ZABEZPIECZENIE TYŁOWE - całokształt przedsięwzięć realizowanych przez organa, służby i jednostki tyłowe, a także przez dowódców, sztaby i wojska w dziedzinie organizacji tyłów oraz komunikacyjnego, materiałowego, technicznego, medycznego, inżynierijno-lotniskowego, lotniczo-technicznego i innych rodzajów zabezpieczenia i obsługi wojsk.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA TYŁÓW - układ jednostek /komórek/ tyłowych odpowiednio ze sobą powiązanych, określony etatami i schematami ustalającymi najbardziej typowe więzi organizacyjne oraz elementy tych stosunków.

ORGANIZACJA TYŁÓW - uszykowanie tyłów, niezależnie od organizacyjnej podległości jednostek tyłowych, odpowiednio do zadania bojowego i według jednej myśli przewodniej. Organizacja tyłów obejmuje przygotowanie tyłów do pracy, ugrupowanie i przegrupowanie, rozmieszczenie i przemieszczenie tyłów, wyznaczenie układu komunikacyjnego i rejonów /obszaru, strefy/ tyłów oraz obronę i ochronę tyłów.

ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWE - całokształt przedsięwzięć mających na celu pełne i terminowe zaspokojenie potrzeb wojsk w zakresie amunicji, materiałów pędnych, żywności i innych środków materiałowych niezbędnych do życia i działań bojowych. Treścią zabezpieczenia materiałowego jest zaopatrywanie : dowóz, czynności produkcyjne oraz sprawowanie kontroli nad prawidłowością użytkowania i zużywania środków materiałowych.

ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE - ogół czynności mających na celu utrzymanie sprzętu wojskowego w stałej sprawności technicznej i gotowości bojowej. Zabezpieczenie techniczne obejmuje obsługę techniczną, ewakuację uszkodzonego sprzętu oraz jego remont. /Niektóre definicje włączają w pojęcie „zabezpieczenie techniczne”, jako jego integralną część, również zaopatrywanie w agregaty, zespoły, części zamienne i inne materiały niezbędne do prawidłowej eksploatacji i remontu sprzętu, a nawet zaopatrywanie w uzbrojenie, sprzęt techniczny, rakiety,

amunicję itp. oraz szkolenie specjalistów służb technicznych.

Zdaniem autorów takie rozszerzenie pojęcia "zabezpieczenie techniczne" jest nieuzasadnione i narusza jednolitą klasyfikację części składowych zabezpieczenia tyłowego/.

ZABEZPIECZENIE KOMUNIKACYJNE - ogół czynności mających na celu zapewnienie ciągłości ruchu wojsk i wojskowych przewozów zaopatrzeniowo-ewakuacyjnych. Zabezpieczenie komunikacyjne obejmuje przygotowanie i utrzymanie układu komunikacyjnego w stanie sprawności eksploatacyjnej, zapewnienie potrzebnej ilości, oraz efektywne wykorzystanie wszystkich rodzajów środków transportowych, a także sprawne kierowanie ruchem na sieci dróg kołowych.

ZABEZPIECZENIE MEDYCZNE - ogół czynności mających na celu utrzymanie odpowiedniego stanu zdrowotnego żołnierzy, zapobieganie powstawaniu i szerzeniu się chorób w wojskach, udzielenie pomocy medycznej i leczenie porażonych i chorych oraz zapewnienia im szybkiego powrotu do szeregów. Zabezpieczenie medyczne obejmuje przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne, sanitarno-higieniczne i przeciwepidemiczne.

ZAOPATRYWANIE - część, a równocześnie podstawowa funkcja zabezpieczenia materiałowego. Do czynności zaopatrywania zalicza się: określenie potrzeb materiałowych, ustalenie źródeł ich pokrycia, przechowywanie środków materiałowych i ich konserwacja, wydawanie środków materiałowych na potrzeby wojsk, prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości materiałowej, sprawowanie kontroli właściwego rozchodowania środków materiałowych. Zestaw środków materiałowych, które są przedmiotem czynności zaopatrywania, nazywany jest zaopatrzeniem.

DOWÓZ - czynności mające na celu przemieszczenie /ewentualnie pobranie i przewiezienie/ ładunków wojskowych z wyznaczonych źródeł zaopatrywania do miejsca przeznaczenia, z jednoczesnym ich przeładunkiem. Przewóz to wszelkiego rodzaju przemieszczenie ładunków na środkach transportowych.

UGRUPOWANIE TYŁÓW - usytuowanie całości tyłów w ugrupowaniu bojowym /operacyjnym/ lub w stosunku do siebie. Rozmieszczenie tyłów, to usytuowanie sił i środków tyłów w wyznaczonym im rejonie.

PRZEGRUPOWANIE TYŁÓW - zmiana ugrupowania sił i środków tyłów w stosunku do ugrupowania bojowego /operacyjnego/ wojsk lub w stosunku do siebie. Przemieszczenie tyłów, to przesunięcie sił i środków do nowego rejonu i ich rozwinięcie.

REJON TYŁÓW /strefa tyłów armii, obszar tyłów frontu/ - teren /terytorium/ wyznaczany przez dowódcę pierwszorzutowym związkom taktycznym i operacyjnym, przeznaczony do rozmieszczenia tyłów, wykorzystania dla potrzeb wojsk i tyłów układów komunikacyjnych oraz zasobów ekonomicznych.

RZUT TYŁÓW - część lub całość sił i środków tyłów wykonujących zadania zabezpieczenia tyłowego na korzyść części lub całości ugrupowania bojowego /operacyjnego/ wojsk.

OBSŁUGA WOJSK - ogół różnorodnych usług wykonywanych przez jednostki tyłowe na rzecz wojsk, a nie wchodzących w zakres zabezpieczenia materiałowego, technicznego, medycznego, komunikacyjnego i innych rodzajów zabezpieczenia. Do obsługi wojsk zalicza się m.in. pranie bielizny, kąpiel żołnierzy, usługi krawieckie, fryzjerskie, obsługę handlową, grzebanie zmarłych i inne.

ROZWINIĘCIE OPERACYJNE TYŁÓW - kompletowanie sił i środków tyłów, zajęcie i urządzenie miejsca oraz przygotowanie jednostek tyłowych dla osiągnięcia gotowości do wykonywanych zadań.

DOWODZENIE TYŁAMI - kierowanie wychowawczą, szkoleniową, gospodarczą, transportową i inną działalnością podległych jednostek tyłowych. Dowodzenie tyłami ma na celu utrzymanie tyłów w stałej i pełnej gotowości do terminowego wykonania zadań, do których zostały powołane.

KIEROWANIE ZABEZPIECZENIEM TYŁOWYM WOJSK - proces podejmowania decyzji i stawianie zadań, planowanie i koordynowanie działalności tyłów z działalnością wojsk oraz kontrolowanie realizacji postawionych przed tyłami zadań.

Porównanie składu bojowego frontów

Wyszczególnienie	Fronty					współczesny
	w operacji białoruskiej - lipiec 1944 r.				w operacji lwowsko-sandomierskiej lipiec 1944 r.	
	II Bia- łoru- ski	I Nad- balty- cki	III Bia- łoro- rucki	I Bia- łoru- ski	I Ukra- iński	
Ludzie	198452	222706	371653	714962	ok. 600000	400.000- 1000.000
Dywizje	22	24	33	82	74	17-45
Czołgi	276	687	1810	2334	2036	3000-8000
Wozy bojowe i transp.opanc.	-	-	-	-	-	4000-8000
Artyleria i moż- dzierze	4822	5704	8309	16139	15296	2000-4000
Wyrzutnie PPK	-	-	-	-	-	1000-2000
Wyrzutnie OT	-	-	-	-	-	30-70
Wyrzutnie T	-	-	-	-	-	50-100
Rakiety plot	-	-	-	-	-	30-120
Działa plot	ok.600	ok.600	ok.900	ok.900	-	600-2000
Samoloty - w tym:	528	902	1864	972	3246	600-1000
- nosiciele broni jądrowej	-	-	-	-	-	150-225
- myśliwskie	186	403	864	480	1359	240-360
- bombowe	121	79	369	190	679	40-80
- szturmowe	193	368	280	270	1298	80-120
- rozpoznawcze	18	52	77	32	-	60-80

Powyższe dane zestawiono na podstawie wydawnictw: "Operacja lwowsko-sandomierska", wyd. MON 1957, "Rozgrom niemiecko-faszystowskich wojsk w Białorusi w 1944 roku", wyd. ASG SSSR, 1959 oraz aktualnych poglądów na możliwy skład frontu.

Załącznik nr 3

Wskaźniki rozmachu frontowych operacji zaczepnych w okresie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego oraz według radzieckich poglądów międzywojennych i współczesnych

	Szerokość pasa natarcia /w km/	Głębokość operacji /w km/	Tempo natarcia /w km na dobę/	Czas trwania operacji /w dobach/
Według "teorii głębokich operacji zaczepnych" z okresu międzywojennego 1/	150-300 /a nawet 400/	200-300	10-15 /40-50 dla wojsk panc - szybkich/	15-20
W operacjach pierwszego okresu Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego	300-400	50-80	3-5	-
W operacji drugiego i trzeciego okresu Wielkiej Wojny Narodowej Zw.Radzieckiego 1/	200-250	300-350	25-30	15-20
Według poglądów współczesnych	1969r. 2/	300-500	500-800-1000 i więcej 350-450	7-12 15-25
	1971r. 3/	200-300 km i więcej	500-700	60-80 30-50
	1972r. 4/	jak wyżej	jak wyżej	40-60

Za podstawę do zestawienia danych zawartych w tabeli przyjęto:

1. "Sowieckie wojenne...iskstwo w Wielkiej Ocieczestwiennej Wojnie 1941-1945", Wojenizdat, Moskwa 1962, t.I, s. 132 oraz t. III, s.462.
2. Referat gen.płka I.GLEBOWA na temat: "Podstawy współczesnej operacji zaczepnej frontu". Materiały ze szkolenia zbiorowego kierowniczej kadry WP, przeprowadzonego w lutym 1969r. Wyd. Szt.Gen., W-wa 1970, s.11,24.
3. "Zbiór materiałów operacyjno-strategicznych" cz. II - "Organizacja i prowadzenie operacji zaczepnej frontu". Wyd. Szt.Gen., W-wa 1971, s.20.
4. Relacje uczestników dwumiesięcznego kursu przy ASG Sił Zbrojnych ZSRR, odbytego w miesiącach: styczeń -marzec 1972 r.

UWAGA: Dane w liczniku odnoszą się do działań z użyciem, a w mianowniku - bez użycia broni jądrowej.

Z e s t a w i e n i e

porównawcze procentowego stanu tyżów na poszczególnych szczeblach organizacyjnych w wojskach lądowych głównych państw Paktu Atlantyckiego i PRL

Państwo	% tyżów danego szczebla	kompania	batalion	pułk	brygada	dywizja	korpus arm.	armia pol.
Belgia	$\frac{13}{20}$	$\frac{18}{32}$	-	-	$\frac{13}{16}$	8	.	-
Holandia	$\frac{10}{14}$	$\frac{17}{28}$	-	-	$\frac{11}{15}$	4	.	-
W. Brytania	$\frac{7}{15}$	$\frac{11}{11}$	$\frac{26}{26}$	-	$\frac{16}{16}$	3	.	-
NRF	$\frac{6}{12}$	$\frac{19}{33}$	-	-	$\frac{15}{17}$	$\frac{5}{6}$	22	.
USA	$\frac{8}{20}$	$\frac{17}{25}$	-	-	5	$\frac{13}{14}$.	31
Francja	$\frac{8}{8}$	-	$\frac{18}{18}$	-	$\frac{16}{15}$	7	.	.
Wojska ląd. PRL	$\frac{1,5}{1,5}$	$\frac{5}{6}$	$\frac{11}{23}$	$\frac{23}{23}$	-	$\frac{7}{10}$	armia-11	front-23

UWAGA! wielkości podane w liczniku dotyczą wojsk zmechanizowanych, a w mianowniku - wojsk pancernych.

Średniodobowe potrzeby środków materiałowych /w kilogramach/
na jednego żołnierza w działaniach wojennych

	I wojna światowa	II wojna światowa	Wojna w Wietnamie /na 1 żołnierza USA/	W ewent. przyszłej wojnie /wg przewidywań/
Wojna francusko-pruska	13 kg	22 kg	45 kg	około 100 kg
8 kg				

Struktura średniodobowego zużycia środków materiałowych /w %/ w armii rosyjskiej i radzieckiej /koniec XIX i początek XX wieku/

	1877-78	1904-05	1914-17	1941-45
Środki zapobiegawcze	0,7	1,3	2,2	8,7
Amunicyja	-	-	0,01	14,1
MPS	99,3	97,8	88,0	65,2
Żywność	-	0,9	9,79	12,0
Inne środki materiałowe	-	-	-	-

Struktura średniobobowego zużycia środków materiałowych /w %/ przez wojska frontu w wybranych operacjach zaczepnych Armii Radzieckiej II wojny światowej i według obecnych poglądów

Działania bojowe	Operacje zaczepne frontów Arm. Radz. w II wojnie światowej	WS. współczesnych poglądów	W działaniach bojowych armii USA
Środki zaopatrzenia	Operacja Wschodnio-Pruska 3 Fr. Białoruskiego 1944 r.	Operacja Wisła-Odra 1 Fr. Białoruskiego 1945r.	Operacja Berlińska i Fr. Białoruskiego 1945r.
Amunicja	27,0	30,0	33,0
MPS	23,6	27,0	18,0
Żywność	38,5	30,0	39,0
Inne środki materiałowe	10,8	11,0	11,0
			30,0
			50,0
			5,0
			15,0
			32,0
			47,0
			7,0
			13,0

Dane z zakresu zaopatrywania sił zbrojnych USA

1. Ilość asortymentów zaopatrzenia /sztuk/

Ogólna ilość	elektronika	prze-myśl	części samochodowe i maszyny	Zbrojenie	mun-dywarne	potrzeby sanitarne	artykuły żywnościowe	materyały pędne i smary
3,9 mln	550 tys.	350 tys.	170 tys.	150 tys.	27 tys.	12 tys.	1,2 tys.	1 tys.

3. Ilość zapasów materiałowych w składach armii /z wyjątkiem amunicji i MPS/

złymność	sprzęt i maty	30	sprzęt i maty	4,6	sprzęt i maty	2,6	sprzęt i maty	1,5	0,3
	inż.								
	złymność	23	złymność	23	złymność	2,6	złymność	1,5	0,3
	złymność	38	złymność	4,6	złymność	2,6	złymność	1,5	0,3

2. Dysponenci asortymentów zaopatrzenia /sztuk/

Sily powietrzne	Sily morskie	Sily lądowe	Piechota morska
1,4 mln	1 mln	0,7 mln	0,1 mln

4. Potrzeby materiałowe armii w działaniach bojowych

% w stosunku do ogólnych potrzeb w tonach	amunicja	mps	złymność	inne
	32	47	7	13

Przewidywane straty sanitarne w operacji frontowej
/wariant/

Rodzaj środka rażenia	Wysokość strat w % od składu ogólnego	Wyciek strat za operac- ję	W liczbach bezwzględ- nych	średnio / za opera- cję	Podlega ewakuacji do BSZF /95%/	Podlega ewakuacji z BSZF na obszar kraju /od 6 dnia operacji/
	dziennie	za opera- cję	dziennie	za opera- cję	%	liczba
Broń konwencjo- nalna	0,4-0,6	4,0-7,2	2.000	22.000	22.900	12 2.400
Broń masowego rażenia	1,9-2,5	19,0-30,0	8.800	96.800	91.960	19 17.470
Chorzy	0,1	1,0-1,2	400	4.400	4.180	8 330
Razem:	2,4-3,2	24,0-38,4	11.200	123.200	117.040	20.200

wzrostu wyposażenia, kosztów zakupu i eksploatacji czołgów

	Czołgi średnie okresu lat			
	40-tych	50-tych	70-tych	
Radiostacja	10 RT-26	R-113	R-123	
Stabilizator armaty	Pion	STP-1	STP-1	
	Foziom	-	STP-2	
Noktowizyjne przyrządy celownicze	-	-	TPN-1-22-11	
Noktowizyjne przyrządy obserwacyjne	-	TWN-1	TKN-1, TWN-2B	
Wyposażenie do pokonywania głębokich przeszkód wodnych	-	WTP	WIP	
Wskaźnik kierunku jazdy pod wodą	-	GPK-48	GPK-48	
Urządzenie ułatwiające kierowanie czołgiem	-	HK-10	HK-10	
Urządzenie wspomagające sprzężo główne	-	UPP	WS-10	
Urządzenie przeciwpożarowe	-	-	ZUPP "Rosa"	
	-	-	DP-3B	
Rentgenometr	-	-	UOPA	
Urządzenie ochrony przeciwiatomowej	-	-	-	
Wskaźnik wzrostu kosztów zakupu	100%	195%	355%	
Wskaźnik wzrostu kosztów eksploatacji	100%	150%	192%	
Wskaźnik wzrostu ilości żołnierzy pers. techn. w odniesieniu na jeden czołg	100%	128%	164%	

W y k a z

wzrostu wyposażenia, kosztów zakupu i eksploatacji samolotów

	Samoloty myśliwskie lat		
	40-tych	50-tych	70-tych
Wyszczególnienie	RSI-3	R-800	R-802 W
Radioostacja	RFKO	-	-
Radiopółkompas	-	AKK-5	ARK-10
Radiokompas	-	MRP-4B	MRP-56
Urządzenie specjalne do lądowania	-	SFO-1	SRZO-2
Urządzenie rozpoznawcze	-	-	KAP-2
Pilot automatyczny	-	-	SOD-5/
Urządzenie aktywnej odpowiedzi	-	-	ARL-5
Urządzenie naprowadzania	-	-	RP-21
Celownik radiolokacyjny	-	-	603%
Wskaźnik wzrostu kosztów zakupu	100%	209%	4860%
Wskaźnik wzrostu kosztów eksploatacji	100%	970%	283%
Wskaźnik wzrostu ilości żołnierzy pers.tech. w odniesieniu na jeden samolot	100%	183%	

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG
 Archiwum Biura Zbiorów Specjalnych

Nr ewid.

42 523